

Alena Mornštajnová (* 1963): Hana (2017)

1. Literární druh a žánr, literárněhistorický kontext, umělecký směr / tvůrčí skupina, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;
2. Doba a místo (děje);
3. Zvláštnosti kompozice;
4. Hlavní postavy a jejich charakteristika;
5. Námět, témata, hlavní motivy;
6. Jazykové zvláštnosti;
7. Kulturní souvislosti.

(1) Někdy jsem před spaním ze zásuvky, kam jsem ho schovávala před tetou Hanou, vyndala víc než patnáct let starý snímek, a tak jako kdysi maminka vyprávěla novinky kamenným náhrobkům, já jsem svěřovala své tajné myšlenky žloutnoucí fotografií. Při pohledu na mladý pár s kočárkem mě čím dál víc rozesmutňovalo, že se mi dospělejší podoba rodičů vytratila z paměti.

Před tetou jsem na rodiče nikdy nevzpomínala, a i když bylo v minulosti naší rodiny hodně věcí, na které bych se ráda zeptala, věděla jsem, že by to bylo zbytečné. Neodpověděla by mi a zavřel by se ve své ložnici, jak to dělávala, když ji moje povídání příliš obtěžovalo. Byla jsem zvyklá říkat jí všechno, nebo skoro všechno, co mě během dne potkalo, a zrovna tak jsem byla zvyklá, že teta nedala nijak najevo, že mě vnímá. Proto mě udivilo, jak prudce se ozvala, když pochopila, že Gusta, o jehož skvělých vlastnostech jsem už měsíce vyprávěla a s nímž jsem trávila tolik času, je synem Ivany a Jaroslava Horáčkových.

Začal tlouct dlaní do stolu, aby mě přehlušila, a i když jsem překvapeně zmkla, napřestala a přerývaně opakovala:

„Ne, ten ne, Horáček ne.“

„Dobře, tak ne, už ti o něm povídat nebudu,“ řekla jsem trochu uraženě, ale Hana se neuklidnila a vykřikovala:

„Nevěř jim, jim vůbec nevěř.“ Chytila mě za rukáv a zoufale mě za něj tahala.

„Dobře,“ řekla jsem znova, ale teta už se zase zvedla a odšourala se po nateklých nohách do své ložnice.

Když jsem na ni za chvíli nakoukla, ležela v posteli, peřinu měla přetaženou přes hlavu a celá se chvěla.

(2) Jaroslav se ohlédl, a když se ujistil, že je z oken nízkého domku není vidět, zastavil se a Hanu pustil: „Co tady děláš?“

„Přišla jsem tě pozvat na oběd. Maminka tě zve na oběd, rozumíš?“ usmála se na něj jako na nechápavé dítě a rukou mávla zpátky směrem, odkud ji tak usilovně tahal pryč. „už se nemusíme schovávat. Maminka říkala, že se můžeme vzít.“

„Vzít?“ opakoval Jaroslav nevěřičně.

„Dokonce říkala, že by svatba měla být co nejdříve.“ Trochu zaváhala, jestli má pokračovat, aby si Jaroslav nemyslel, že si ho chce vzít z vypočítavosti. „Prý je dobře, že nejsi Žid.“

Jaroslav najednou vypadal unaveně. „Ty to nechápeš, že?“ řekl potichu.

„Co nechápu?“

„Že potíže není v tvé matce.“

Hana překvapeně rozhodila rukama. „Tak...“ Zase ruce spustila k tělu.

Povzdech si. „Jde o to, že jsi Židovka.“

(3) „Maminko...“ Rosa se rozbřečela a chytila se matky pevně za ruku. „Já chci jet s vámi, nenechávej mě tady.“

Elsa ji setřásla. „Zůstaneš tady, však my se vrátíme.“

„Ani jsem se nerozloučila s Hanou a Mutti Gretou a dědou.“

Elsa ji pevně objala. „Já jim vyřídím, že je pozdravuješ, a pamatuj, že...“ Chtěla říct, že si musí dávat pozor, aby ji nikdo nezahlédl, ale přerušilo ji bouchnutí dveří a Karlův udýchaný hlas.

„Nemůžete k nám chodit, paní Helerová. Pochopte, že nás ohrožujete.“ Překvapeně zmlkl, protože Elsa k sobě naposledy Rosu pevně přitiskla, políbila ji na čelo, směrem k Ludmile Karáskové zašeptala díky, otočila se a seběhla ze schodů. (...)

Nakonec se obrátil ke své matce. „to přece ne, to přece nejde. Nemůže tady zůstat. Vždyť nás všechny zastřelí.“

Zmlkl, jako kdyby si teprve teď uvědomil, že to, co řekl, se opravdu může stát. Rosa vzlykla a utřela si nos. A oba se podívali na bezmocnou paní Ludmilu.

„No a co?“ řekla pomalu Ludmila Karásková.

Ani Karel, ani Rosa na ta slova do smrti nezapomněli, přestože si je každý z nich vyložil po svém.

Já jsem nemocná, pochopil matčina slova Karel, stejně brzy umřu a ty jsi k ničemu. Proč se bojíš o život, když žádný nemáš?

Možná jsem nemocná, slyšela Rosa, ale nikdo mi nebude diktovat, jak mám žít a s kým se smím přátelit.

(4) Druhého dne jsem dostala výzvu, ať se dostavím na prohlídku.

Bála jsem se, ale utěšovala jsem se, že těhotenství už pokročilo natolik, že na potrat je pozdě. Na potrat bylo opravdu pozdě, a tak řekli, že mi vyvolají předčasný porod.

Prohlásili, že jsem se chovala nemorálně, když jsem otěhotněla, a přitom nejsem vdaná. (...)

Když se můj chlapeček narodil, byl tak malý, že by se vešel do mých spojených dlaní. Nikdy v nich ale neležel, zahlédla jsem ho jen, když ho sestra odnášela pryč. Neplakal, nehýbal se, ale vím, že ještě žil. Sestra se vrátila s prázdnýma rukama, sklonila se ke mně, pohladila mě po paži a zašeptala, že mě právě zachránili před transportem. „Těhotenství je jistá jízdenka na východ, děvenko.“ (...)

Sestra v nemocnici se pletla, porod mě před transportem neochránil. Úzký proužek papíru se svým jménem jsme dostala z rukou naší Zimmerältester hned druhého dne večer.